

รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
THE QUALITY SCHOOL MANAGEMENT MODEL OF
ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATOR
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

อิสรากานต์ เกียรติพนจินดา

Issarakan Kiatpojjanajinda

สุธาสินี แสงมุกดา

Suthasinee Saengmookda

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Email: Kruwiph.2512@gmail.com Lovely386_3@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 5 กรกฎาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 14 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 15 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา 3) ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 127 โรงเรียน (ตามประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องรายชื่อโรงเรียนคุณภาพ ประกาศ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2565) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ หัวหน้างานบุคคล และครูผู้รับผิดชอบโครงการ รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 508 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.949 และ แบบประเมินและรับรองรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 65 ตัวแปร 2. รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ภาวะผู้นำและการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 3) การส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนและนวัตกรรม 4) การพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและมาตรฐานหลักสูตร และ 5) การสนับสนุนทรัพยากรและการบริหารจัดการเพื่อมาตรฐานสากล 3. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้รับการประเมินและรับรองว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้ จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่สร้างขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพ, การบริหารงานโรงเรียนคุณภาพ, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ADSTRACT

This research aimed to 1) investigate the variables related to the quality school management of elementary school administrators under the Office of the Basic Education Commission (OBEC); 2) develop a quality school management model for elementary school administrators under OBEC; and 3) evaluate and validate the developed model. The study employed a mixed-methods research design. The sample consisted of 127 elementary quality schools under OBEC, as announced on July 25, 2022. A total of 508 informants participated in the study, including school administrators, academic heads, personnel heads, and teachers responsible for the quality school project. The research instruments included: 1) a semi-structured interview form, 2) a questionnaire (with a reliability coefficient of 0.949), and 3) an evaluation and validation form for the model. Data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, and exploratory factor analysis (EFA) via statistical software.

The research findings were as follows:

1. The variables of quality school management among elementary school administrators under OBEC were categorized into five components comprising 65 indicators. 2. The developed quality school management model consisted of the five components: (1) Strategic Management for Educational Quality Development, (2) Leadership and Administrative Competency of School Administrators, (3) Student Competency and Innovation, (4) Student Development Based on Curriculum Standards and Well-being, and (5) Support of Resources and Management toward International Standards. 3. The evaluation and validation confirmed that all five components of the model met the criteria for accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness, with an overall expert approval rate of 100%.

Keywords: Quality School Management Model, Elementary School Administrator, Office of the Basic Education Commission, School Leadership, Educational Administration

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม และมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพของประเทศไทยในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาทุนมนุษย์ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านคุณภาพของประชากรทุกช่วงวัย โดยเฉพาะระบบการศึกษา ที่ยังมีจุดอ่อนด้านคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพครู โดยเฉพาะในสาขาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการสถานศึกษา นอกจากนี้ยังขาดความคล่องตัวในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลง มีความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสทางการศึกษา ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา อีกทั้งยังพบปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม การขาดวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะของคนไทยจำนวนมากไม่น้อยในระยะยาวสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560, หน้า ง) จึงเน้นย้ำความจำเป็นในการปฏิรูประบบการศึกษาให้ตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหมวดหมู่ที่ 12 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่ให้ความสำคัญกับการ พัฒนากำลังคนของคนไทยให้มี “สมรรถนะสูง มุ่งสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” โดยเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (สำนักงาน

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565 : 121 - 123) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ จึงมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดแนวทาง “วิถีนาค วิถีคุณภาพ” เป็นนโยบายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ให้เป็นพลเมืองที่ดี ของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง และมีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการวางรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในระยะยาว การบริหารงานโรงเรียนคุณภาพในระดับประถมศึกษา จึงต้องมุ่งตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาในทุกมิติ ได้แก่ การพัฒนาและจัดการหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ รวมถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม นอกจากนี้การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาก็เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยการส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพผ่านระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community (PLC) ในโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมมือกันพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานโรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษาต้องเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Outcome-Based Management) โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ต้องการให้ “คนไทยเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถขับเคลื่อนประเทศสู่นาคตได้อย่างยั่งยืน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 108 - 117) “โครงการโรงเรียนคุณภาพ” เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและความปลอดภัย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการ โครงการนี้ต่อยอดจากโครงการเดิม เช่น โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง และโรงเรียนคุณภาพแบบ Stand Alone โดยกำหนดจุดเน้นสำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ ความปลอดภัยของผู้เรียน ระบบประกันคุณภาพ หลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาคู การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศ กำกับและติดตาม และการใช้ข้อมูล Big Data เพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณภาพให้เป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและความปลอดภัย พร้อมลด

ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษาในสังคมเมืองและชนบท โครงการนี้ มุ่งสร้างความพร้อมให้ครูและผู้บริหารในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและความปลอดภัยตามบริบท ของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 10,480 แห่ง โดยการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระยะ ระยะละ 5 ปี ระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ 2564–2568) มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 349 แห่ง ซึ่งสพฐ.ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนา 8 จุดเน้นดังกล่าว โดยเน้นการสร้างความปลอดภัย พัฒนาระบบประกันคุณภาพ อบรบครูให้เข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนการสอนที่เน้น Active Learning รวมทั้งการพัฒนาสื่อและการวัดประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา ควบคู่กับการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้ขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณภาพ ภายใต้สโลแกน “สถานศึกษาปลอดภัย นักเรียนนักศึกษาไทยอบอุ่น” เพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย เท่าเทียมและเปี่ยมด้วยคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างความพร้อมให้กับผู้บริหาร ครู และโรงเรียน ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่ และสร้างผู้เรียนให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ ดังนั้นการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการบริหารจัดการอย่างมีเป้าหมายชัดเจนมุ่งผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนของผู้เรียน และสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับระบบการศึกษาที่ยั่งยืนในระยะยาว เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา ให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นในการศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาแนวทางการบริหารที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาซึ่งการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และนโยบายภาครัฐได้อย่างสมดุล ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างความเสมอภาคและยกระดับคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก แนวทางปฏิบัติที่ดี สามารถสร้างต้นแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคตและนำ

ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในแก้ปัญหา ปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สร้างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ((Qualitative Research) ศึกษาตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ
 - 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
 - (1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีข้อคำถามที่เป็นประเด็นที่ต้องการคำตอบด้านแนวคิดการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพและเป็นคำถามที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นจำนวน 5 ข้อ
 - (2) ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างกับอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิ เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไข
 - (3) พิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริงจำนวน 5 ข้อ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วนดังนี้

1. จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 7 คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) และนำมาวิเคราะห์หาตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เป็นตัวแปร เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) การบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ (frequency)

ตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สร้างรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน จำนวน 183 โรงเรียน ตามประกาศของสพฐ.เรื่องประกาศโรงเรียนคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-680) ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 127 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้าวิชาการ 1 คน หัวหน้างานบุคคล 1 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 508 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถามวัดระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของ (Likert, 1967)

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพระดับประถมศึกษาที่ได้ มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยในลักษณะแบบสอบถาม (Questionare) ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และผู้ให้ข้อมูล เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามวัดระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 94 ข้อ โดยมีประเด็นตัวแปรต่างๆ ตามที่นิยามไว้มีลักษณะของข้อมูลเป็นมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) ชนิดมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าคะแนน 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ค่าคะแนน 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

ค่าคะแนน 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ค่าคะแนน 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและนำมาปรับปรุงและแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วมาวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (index of item objective congruence) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนลงความเห็นให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความตรง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ
นิยามศัพท์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้คะแนนความตรงตามเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินข้อ
คำถามจำนวน 94 ข้อ ได้คะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อเท่ากับ 1.00 คะแนน

6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่ม
ตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น
30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจคุณภาพเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธี
หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1951) (Burns &
Grove, 1997,

pp 42-50) พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.949 ซึ่งค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟามีค่ามากกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 หน้า 99) จึงจะถือว่าอยู่ในเกณฑ์
เป็นที่ยอมรับได้

7) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งจนมีความสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บ
ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามฉบับ
สมบูรณ์ที่ผ่านขั้นตอนการพัฒนาเป็นที่เรียบร้อยแล้วไปแจกกับโรงเรียนคุณภาพ ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 โรงเรียน ผู้วิจัย
ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,
1970, pp. 607-680) จากกลุ่มประชากรจำนวน 183 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 4 คน
ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้าวิชาการ 1 คน หัวหน้างานบุคคล 1 คน หัวหน้า
โครงการโรงเรียนละ 1 คนรวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 508 คน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ สถานศึกษาที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 127 โรงเรียน

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเองทาง
ไปรษณีย์โดยวิธีการลงทะเบียน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากระบบ Google Forms โดย
ผู้วิจัยจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง 127 โรงเรียน จำนวน 508 ฉบับแล้วนำข้อมูลทั้งหมด
มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ
ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง กำหนดให้เป็นการตอบแบบ
เลือกตอบ (Check list) โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นไปตามแนวคิดของ เบสท์ (Best W. John, 1997 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 100)

โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบส (Best, 1970, pp.190) ดังรายละเอียดดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล โดยมีเกณฑ์ดังนี้ ค่า KSA ตามวิธีของ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) (Kaiser-Mayer-Olkin Measures of Sampling Adequacy) มีค่าใกล้ 1.00 ผลการทำสอบ Bartlett's Test มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ 0.000

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ "PCA" (Principal Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีการวารีแมกซ์ (varimax rotation) ซึ่งถือเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) ที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (practically significant) มีตัวแปรแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser)" (Kaiser, อ้างถึงใน Tabachnik G. Barbara and Linda S.Fidell, 1983 : 411)

ตอนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ในการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมินและรับรองรูปแบบ

1. ศึกษาแบบประเมินและรับรองรูปแบบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหาร

สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วน

1. ศึกษาแบบประเมินและรับรองรูปแบบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหาร

สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 2 สร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมินที่ Madaus, Scriven,

& Stufflebeam, (1983) กำหนดในสี่ด้าน และคือ ความถูกต้อง (Accuracy Standard) ความเหมาะสม (Propriety Standard) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

3. ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ในการขอความอนุเคราะห์เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ในการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไปได้ และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วารุณี ลัคนโชคดี (2560) ที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษามักเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่ม สามารถบริหารงานโดยสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง คอยแนะนำช่วยเหลือ สร้างขวัญและกำลังใจ ร่วมลงมือปฏิบัติงานกับครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู รวมทั้งมีสัมพันธ์ที่ดีกับ

หน่วยงาน/ชุมชนภายนอก มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการบริหารงาน

ชนัญ พรหมศรี และคณะ (2561) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทดังกล่าวประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ซึ่งแตกออกเป็น 11 องค์ประกอบย่อย และมีรวมทั้งสิ้น 73 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบย่อยรวม 21 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร (10 ตัวบ่งชี้) (2) ด้านการศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กร (6 ตัวบ่งชี้) (3) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (5 ตัวบ่งชี้) จุดเน้นขององค์ประกอบนี้คือความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจบริบททั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำมาวิเคราะห์และวางแนวทางที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ, 2) องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร มี 2 องค์ประกอบย่อยรวม 16 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดทิศทางและการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร (9 ตัวบ่งชี้) (2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร (7 ตัวบ่งชี้) องค์ประกอบนี้สะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแปลงแนวทางเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ 3) องค์ประกอบหลักด้านการวางแผนและประเมินกลยุทธ์ มี 6 องค์ประกอบย่อย รวม 36 ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) ด้านการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (7 ตัวบ่งชี้) (2) ด้านการควบคุมองค์กร (10 ตัวบ่งชี้) (3) ด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (6 ตัวบ่งชี้) (4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (5 ตัวบ่งชี้) (5) ด้านการวางแผน (4 ตัวบ่งชี้) และ (6) ด้านการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน (4 ตัวบ่งชี้)

Victor S.L. Tan (2017) ได้ศึกษาทัศนคติที่จำเป็นสำหรับผู้ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และบริบททางสังคม โดยชี้ให้เห็นว่าผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำแบบร่วมมือ (Corporate leadership) มากกว่าการใช้อำนาจหรือการบังคับแบบดั้งเดิม ผู้นำในยุคนี้ควรทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมศักยภาพของผู้ตามให้สามารถเติบโตและพัฒนาตนเองได้ ซึ่งจะต้องพัฒนาทัศนคติ 10 ประการของผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ (1) ทันสมัย (Modernization) เปิดรับการเปลี่ยนแปลง มองอนาคตด้วยวิสัยทัศน์ (2) มีสัมพันธภาพ (Relationships) สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ยั่งยืนและจริงใจ (3) ปรับตัว (Adaptability) ตอบสนองไม่แน่นอนอย่างคล่องตัว (4) มุ่งมั่น (Assertiveness) เข้าใจและจัดการความขัดแย้งด้วยเหตุผลและสติปัญญา (5) สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) โน้มน้าวด้วยจิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้นำ ไม่ใช่ด้วยคำสั่ง (6) ทะเยอทะยาน (Aspiration) ตั้งเป้าหมายสูง มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (7) โปร่งใส (Transparency) แสดงความซื่อสัตย์ เปิดเผย สร้างความไว้วางใจ (8) เป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) มุ่งมั่นพัฒนา ไม่ใช่การควบคุม เป็นผู้นำที่โอบอ้อมอารี (9) ซื่อสัตย์จริงใจ (Honesty) ยึดมั่นในความจริง ไม่หลอกลวงหรือบิดเบือน และ (10) มีพันธะรับผิดชอบต่อ

(Accountability) กล้ายอมรับผิด ตอบสนองต่อผลลัพธ์ทั้งสำเร็จและล้มเหลว พร้อมทั้งปรับปรุงแนวทาง ดังนั้นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ได้วัดจากตำแหน่งหรืออำนาจ แต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ และความยืดหยุ่นในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสดิจิทัลที่เกิดขึ้นทั่วโลก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญและได้ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสรุปได้ว่ารูปแบบดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก รวม 65 ตัวแปร ซึ่งผ่านการพัฒนาโดยอ้างอิงจากแนวคิดของพิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2554) และ Wiersma (2000) ที่เน้นความสำคัญของการกำหนดตัวแปรเชิงประจักษ์ให้สอดคล้องกับทฤษฎีและสามารถวัดได้อย่างเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีจำนวน 30 ตัวแปร มีจุดเด่นที่การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน การวางแผนเชิงวิทยาศาสตร์ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผล และการใช้ข้อมูลเชิงระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1985) และ Kaplan & Norton (1992) ที่เน้นการกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์เป็นกลไกสำคัญของความสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำและการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบนี้จำนวน 22 ตัวแปร เน้นคุณลักษณะของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมความผูกพันและมีความสามารถในการนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของจูตีวัสส์ หมั่นกิจ (2565)

องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนและนวัตกรรม องค์ประกอบนี้มี 6 ตัวแปร มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาเป็น และริเริ่มนวัตกรรมใหม่ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Tony Wagner (2018) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง ทดลอง และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อความล้มเหลว เพื่อพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีสมรรถนะนวัตกรรมอย่างแท้จริง

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและมาตรฐานหลักสูตร องค์ประกอบนี้มีจำนวน 4 ตัวแปร แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมผู้เรียนให้มีพัฒนาการตามวัย สอดคล้องกับแนวคิดของทงศักดิ์ โพธิ์เกตุ (2563) ที่เน้นการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

องค์ประกอบที่ 5 การสนับสนุนทรัพยากรและการบริหารจัดการเพื่อมาตรฐานสากล องค์ประกอบนี้มีจำนวน 3 ตัวแปร ครอบคลุมด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2001) ที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

จากผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบได้รับการประเมินและรับรองทั้ง 4 ด้าน ว่ามีความถูกต้อง (Accuracy) มีความเหมาะสม (Propriety) มีด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และมีความเป็นประโยชน์ (Utility) ผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยรูปแบบที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศรี เณรจาที (2560) ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้วิจัยเป็นฐาน และจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). โครงการโรงเรียนคุณภาพ: แนวทางและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณภาพและความปลอดภัย. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

. (2565). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องรายชื่อโรงเรียน

- คุณภาพ. ประกาศ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2565.
- จุฑามาศ ศรีสุข. (2564). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 22(1), 78-92.
- ชนัญ พรหมศรี และคณะ. (2561). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 5(2),
- จิตติวัตร หนั่นกิจ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, ปีที่ 5 (ฉบับที่ 3). พฤศจิกายน-ธันวาคม 2565. 139 – 140.
- ทงศักดิ์ โพธิ์เกตุ. (2563). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนบ้านดอนแยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2564).
- ทิวดี ศรีดำรง. (2556). การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ : การศึกษาทฤษฎีฐานราก. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : การวิเคราะห์เชิงปริมาณผานเชิงคุณภาพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 11(1), 126-127.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟเดอมีสท์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาทิพรรณ จุติโชติ. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมศรี เณรจาที. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานประจำปี 2565: วิถีนาค วิถีคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- .(2567). รายงานผลการวิจัยเชิงประเมินการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการโรงเรียนคุณภาพ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561–2580).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Brown, M. T. (2018). Quality assurance and strategic planning in education.

International Journal of Educational Management, 32(4), 567-589.

Kotter, J.P. (2015). Strategic management in education. Journal of Educational

Administration, 53(2), 123-145.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.

Educational and psychological measurement, 30(3), pp. 607-610.

Madaus, G.F., Scriven, M.S., & Stufflebeam, D.L. (1983). Evaluation models viewpoints

on educational and human services evaluation. 8th ed. Boston: Kluwer-

Nijhoff Publishing

Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York:

McGraw-Hill.

Victor, S.L. Tan. (2017) "Journal of Nakhonbatchasima College" 11 (3) : 327-328.

Willer, D.. (1986). Scientific Sociology : Theory and Method, Englewood cliff, NJ.

Prentice Hall.

Wagner, T. (2018). Creating Innovators: The Making of Young People Who Will Change

the World.

Wiersma, W. (2000). Research methods in education: An introduction (7th ed.).

Boston, MA: Allyn & Bacon.